

Acceptance for mailing at special rate of postage provided for in section 1103, Act of Oct. 3, 1917, authorized on June 14, 1918.

DEBS NI POPOLNOMA SVOBODEN.

Socialističnemu veteranu še niso povrnjene vse civilne pravice. Velike demonstracije v ječi in pred ječo na božični dan. Debs se je odpeljal v Washington, kjer se je sešel s Hardingom. Izjavil je, da se bo bojeval za svobodo ostalih političnih jetnikov. Velike demonstracije so aranžirane v Terre Hautu ob njegovem prihodu domov. Z njim vred je izpuščenih še 28 jetnikov.

BOJ ZA OSVOBODITEV VSEH POLITIČNIH JETNIKOV SE BO NADALJEVAL.

Chicago, Ill. — Otto Branstetter, tajnik socialistične stranke, je izjavil v petek zvečer, da je stranka vesela vsled osvoboditve Debsa, dasiravno ni iznenadena, kajti to bi se moralo že davno prej zgoditi, ampak stranka bo nadaljevala boj za osvoboditev vseh političnih jetnikov, katere je Harding prezrl.

KROJJAŠKI DELAVCI SO NEOMAHLJIVI.

VSA PRIZADEVANJA PODJETNIKOV NISO MOGLA OMAJATI NJIH VRST.

Nikdar ne bodo sprejeli delo od kosa, ker tako delo vodi v sužnost.

Chicago, Ill. — Krojaški delavci, ki izdelujejo ženske plašče, so vztrajali v vseh velikih ameriških mestih proti povratku dela od kosa, katerega so jim hoteli podjetniki vsiliti.

V New Yorku je zastavkalo šestdeset tisoč delavcev, a na delo so se vrnili delavci le v tistih delavnicah, katerih lastniki so podpisali pogodbo z delavsko organizacijo. Niti en delavec se ni vrnil na delo, ako podjetnik ni podpisal pogodbe z delavsko organizacijo. V Chicagu se je vrnila skoraj polovica delavcev v dve veliki delavnici. Lastniki teh delavnic so podpisali pogodbo. Drugi delavci so prepričani, da zmagajo in da bodo podjetniki še prav radi podpisali pogodbo.

Nekateri podjetniki bodo skušali oddati delo manjšim delodajalcem v bližnjih mestih. Da se ta načrt ne posreči, je tudi preiskrbljeno. Izvoljen je poseben odbor, ki ima nalogo, da pregleda, kaj se godi v teh malih delavnicah, da se tako prepreči stavkokaštvo. Dozdaj so imeli še vedno dobre uspehe. Delavci in delavke, ki izdelujejo ženske plašče, se zavodajo, kaj je zanje vredna strokovna organizacija in zategadelj ni med njimi uskokov.

Nekateri delodajalci so naročili svojim predelavcem, da uče stavkokaze, še preden je pričela stavka. In kaj se je zgodilo? Predelavci so se obrnili do organizacije, da naj jim izroči poslovnic, da ustanove svojo lokalno organizacijo. To se je zgodilo in podjetniki so ostali brez stavkokazev in predelavcev, kajti predelavci so v tistem trenutku zapustili delavnice, ko jim je bil dovoljen vstop v organizacijo.

Delavci, ki izdelujejo obleke in ženska krila so na pragu zmage, kajti večina podjetnikov obnovi z njimi staro pogodbo.

H. Schoolman, podpredsednik krojaške internacionale in član skupnega odbora pravi z ozirom na položaj v Chicagu, da podjetniki skušajo ljudstvu nasuti pesek v oči, ko izjavljajo, da ne nameravajo uvesti dela od kosa. Kajti oni imajo za delo od kosa drugo ime. Imenujejo je ga 'stalna mera za produkcijo.' To je navadna kamoflaža. Naši člani so zadovoljni s tedensko mero in so prepričani, da uvedba dela od kosa (Dalje na 3. strani).

Washington, 26. dec. — Debs je danes posetil justičnega tajnika Daughertyja in predsednika Hardinga. Jutri se odpelje domov. Harding je zagotovil Debsa, da je njegovo pomilostitveno brezpogojno. Debs je povedal Hardinga, da njegovi principi ostanejo nesmenjeni.

Atlanta, Ga., 26. dec. — Eugene V. Debs je zapustil ječo včeraj popoldne ob 11:30 in se odpeljal s prvim vlakom v Washington, D. C. Božični prazniki ga niso videli doma v Terre Hautu. Pogoji komutacije njegove kazni je, da gre najprvo v Washington. Debs ni hotel povedati, zakaj mora iti v Washington, toda rekel je, da se najbrž sestane z justičnim tajnikom Daughertyjem in morda s predsednikom Hardingom.

Osvoboditev Debsa se je izvršila med velikanskimi demonstracijami kakršnih še ni videla Atlanta. Zunan kaznilnice je čakala ogromna množica ljudi: delavci in tudi drugi; četa reporterjev je stala pred vrati. Notri v kaznilnici je pa demonstriralo 3000 jetnikov, ko so se poslovili od Debsa. Jetničar se ni mogel premagati in je pustil, da se bila pravila kaznilnice pogažena na celoti. Predno je Debs zapustil ječo, je obstal na dvorišču, okrog njega so bili zbrani jetniki kakor na javnem shodu in so se je v kratkem govoru poslovili od njih.

Zunanjo ga sprejeli njegovi prijatelji in sodrugi. Zastopane so bile vse organizacije, ki se bojujejo za osvoboditev političnih jetnikov. Debs je poljubil vse po vrsti. Njegove prve besede so bile, da obžaluje, da niso bili izpuščeni vsi politični jetniki. Rekel je, da prvi boj, ki ga spet zažene, bo za osvoboditev političnih jetnikov, pa magari ga pošljejo nazaj v ječo. Dalje se bo bojeval za reformo jetniških zakonov. "Človek je edina žival, ki zapira v kletko žrtve svojega sistema", je dejal.

Po ovacijah, ki jih je prejel Debs pred ječo, se je odpeljal v Washington. Vlada mu je dala civilno obleko in \$5 za prve potrebe kakor dobe vsi izpuščeni jetniki. Dobil je tudi listek za spalni voz. Debs je zamenjal listek za navadni voz in dal preostanek za ruski pomožni fond.

Terre Haute, Ind., 26. dec. — Tukaj so v teku velike priprave za sprejem Debsa, ki pride iz Washingtona jutri ali v sredo. Izvrševalni odborniki socialistične stranke so tu že od sobote. Aranžirane so velike delavske demonstracije, katerih se udeležijo v velikem številu tudi nedelavski sloj iz Terre Haute; župan Hunter in drugi odlični meščani, ki so podpisali peticijo za Debsovo osvoboditev, ga sprejmejo na kolo-dvoru.

Odborniki socialistične stranke so izjavili, da bodo takoj razvili veliko agitacijo za vpostavljenje vseh državljanških pravic Debsu.

Washington, D. C. — V petek zvečer je bilo obelodanjeno uradno naznanilo iz Bele hiše, da je predsednik Harding veliki izpustiti Eugena V. Debsa in 28 drugih političnih jetnikov iz ječe. Naznanilo jasno pove, da Debs ni popolnoma pomilosten kakor je bilo pričakovati, temveč je le komutirana (izpremenjena) njegova kazna, na katero je bil obso-

Eugene V. Debs.

PROTISLOVJA IN TEŽKOČE NA KONFERENCI.

PREDSEDNIK JE VEDEL, ZAKAJ JE ZAHTEVAL POJAVNILI.

Šantungaka zadeva tudi ne teko gladko in po željah Japoncev.

Washington, D. C. (Federated Press, Laurence Todd). — Danes smo veliko bližje splošne konference vseh pravih vlad, kot kdaj prej. Za to gre hvala ameriškim delegatom, ker so odkrili zvižanost z ozirom na pomen četverosilne pogodbe.

Predsednik Harding ni vedel ničesar do četrtka popoldne o važnem aktu, da se je dosegel privaten sporazum med britskimi, francoskimi, ameriški in japonskimi delegati, predno je senator Lodge razglasil pogodbo, da je Japonska vključena med "otokskimi posesti in dominiji", za katere jamčijo tudi Združene države. Ko sta Lodge in Underwood povedala resnico predsedniku in ko je bil kasneje prisiljen zanikati izjavo, ki jo je podal tri ure prej, je bilo jasno, da je pogodba ravno tako mrtva kot Cezar. Senat bi nikdar ne odobril pogodbe, po kateri se Združene države pridružujejo anglo-japonski alijanci. Slab vtis, ki ga je napravilo Lodgovno izogibanje pravemu tolmačenju pomena pogodbe v teh tednih, je povzročil zadosten učinek, da ne bo zaupanja v zahteve, katere izvrši nadalje ta konferenca.

Panika je nastala na konferenci. Delegati so se pričeli izražati, da bo težko rešiti druge probleme. Britje so zopet prihili s sugestijo, da Združene države skličejo splošno konferenco vseh narodov. Po svojem tiskovnem agentu so vprašali, če ni neumno, ako bi se prepovedalo izdelovati v šantungajskih na Špankem, ki so britska lastnina, bojne ladje za druge dežele? Zakaj naj velisile kaznujejo svoje lastne biznismane? Svetovna konferenca bi bolje ustavila gradnjo bojnih ladij. Britje namreč menijo, da se naj vrši splošna konferenca, ki naj reši težko vprašanje, ako se naj prepove gradnja bojnih ladij v privatnih ladjedelnicah, ki jih lastujejo ljudje, kateri so državljani velesil, zbranih na konferenci.

Kitajska je prisilila svoje delegate, da zahtevajo od Japoncev, kaj vendar hočejo v Šantungu. Posledica tega je, da je zdaj konec diskuzij med japonskimi in kitajskimi delegati, ki sta jo vpostavila Balfour in Hughes. To je druga velika postavka na programu konference, ki je zgrešila pot. Kitajci postajajo od ure do ure bolj neobojljivi.

Sibirija je še na dnevnem redu. Mogoče se nekaj stori, da se reši diplomatska predstava. Skozi več mesecev se niso brigali zagovorniki administracije, če je kdo omenil, da sta Rusija in Sibirija važna faktorja pri reševanju daljnovežnostnih problemov. Državni departmet je objavil svojo teorijo o varstvu Rusije in Sibirije. Francozi so revoltirali proti zn-

REVOLUCIJA V EGIPTU IN INDIJI.

Vsindijski kongres, otvorjen; Američani pospravili boj za svobodo Indije.

KRI TEČE V KAIRU; BRITSKO BOJNO BRODOVJE HITI PROTI EGIPTU.

London, 26. dec. — Nepotrjena vest iz Kalkute se glasi, da je bilo tam 200 oseb ubitih, 700 ranjenih in 10.000 aretiranih v krvavih bojih, ki so se vršili ob prihodu kronprinca Walesa. — Vlada zavrača vest, da je bila v Indiji proklamirana republika.

Washington, D. C. — Sailendra N. Ghose, direktor Ameriške komisije za dosego samovlade v Indiji, je naznanil na Božič, da revolucionarni vsindijski kongres se otvori dne 26. decembra v Ahmedabadu kakor je bil sklican ne glede na to, da so ga britske oblasti prepovedale in zapre veliko število delegatov ter odborikov. Ghose je dejal: "Petinšdeset odstotkov delegatov in izvrševalnega odbora, ki je še na prostem, je dobilo navodila od volilcev, da glasuje za izjavo neodvisnosti Indije.

Istočasno je Ghose objavil besedilo božične poslanice, katero so podpisali in poslali indijskim revolucionarjem razni odlični Američani. Poslanica je danes nabita po vseh mestih Indije.

Poslanica ne glasi, da Američani simpatizirajo z indijskimi ljudstvi, ki so v boju za neodvisnost. Amerika je šla v zadnjo svetovno vojno na temelju principa za samoodločevanje ljudstev, vsaj tako je bilo rečeno in obljubljeno. "Imamo pravico ne samo simpatizirati z ljudstvi v Indiji, Egiptu in na Irskem, ki so v boju za pravo samoodločevanje; temveč smemo tudi aktivno pomagati tem ljudstvom. To pravico nam daje obljuba asociiranih držav, ki so bile z nami v vojni; to obljubo so zapečatili naši vojaki z lastno krvjo", se čita odstavek v poslanici.

Poslanico so podpisali med drugimi senator Walsh iz Massachusettsa, senator Norris iz Nebraske, kongresnik Burke iz Pennsylvanije, predsednik delavske federacije v Utahu Bales, bivši guvernator Dunne iz Illinoisa, rev. Fitzpatrick, predsednik akademije sv. Benedikta v Beneti, Maine, župan Hoan iz Milwaukeeja, vrhovni sodnik McCarran v Nevada.

London, 26. dec. — Zadnje vesti iz Kaira se glase, da je malo ne ves Egipt v plamenu revolte. Izgon nacionalističnih voditeljev iz Kaira je povzročil velike izgrede. Pomorski britske bojne flote so se izkrcali na suho v Kairu in Aleksandriji. Manjše ladje z oboroženim moštvo se pomikajo po reki Nil v notranjost dežele.

V Port Saidu so domačini razbili policijski kordon okrog evropskega dela mesta in se spopadli z angleškimi vojaki.

Število mrtvih v Kairu je naraslo na sedemnajst; okrog 150 je ranjenih in na stotine aretiranih. Vojške čete kontrolirajo ulice. Med ubitimi je tudi "profesor" Johann Orth, ki je trdil, da je bil avstrijski nadvojvoda. Izgredi se vrše v mnogih krajih južnega Egipta.

Kairo, 25. dec. — Kairo je danes vojaški tabor. Ulice so polne angleških vojaških čet in nad mestom plovejo letala. Nasilni izgon Zaglula paše, vodje nacionalistov, ki se bojujejo za neodvisnost Egipta, in njegovih pristašev je izzval veliko razburjenost med domačini. Britske oblasti se boje krvavih izbruhov.

Malta, 25. dec. — Dve angleški bojni ladji sta dobili ukaz, da takoj odrineta proti Egiptu. Druge čote angleške sredozemske flote imajo nalog, da se pripravijo za odhod vsak čas.

MIR LJUDEM NA ZEMLJI!

Sledeče vesti imajo božični datum:

Egipt v plamenu revolucije. 17 ubitih. Britske bojne ladje na Nilu.

Revolucionarni kongres v Indiji otvorjen kljub prepovedi. Kongres glasuje za neodvisnost. Pet kompanij milice proti stavarjem v Newportu, Ky.

Streljanje med katoličani in protestanti v Belfastu na Irskem. Štirje ubiti v izgredih v Bourbonvillu, Ky.

19 ubitih v Santa Cruzu v Argentini.

Francozija zahteva 90.000 ton submarinov.

Pariz požrl 200.000 litrov šampanca.

AVSTRALSKO DELAVSTVO JE SOLIDARNO.

TO JE POKAZALA KONFERENCA V BRISBANU.

Zaključki te konference so jasni in določni.

Brisbane, Queensland. (Federated Press). — Mednarodna delavska konferenca, ki je bila obdržavana tukaj v oktobra, bo tvorila pomnik v gibanju avstralskega delavskega gibanja. Program avstralskega delavstva je postal jasen in določen. Razprave na konferenci so bile mirne, obširne in globoke, kajti politični položaj v Avstraliji se je sodil in razmotrival s tisto mirno preudarnostjo, ki je potrebna, da se izvrše dobri zaključki z delavstvom.

Posledica teh razprav je bila, da se avstralsko delavstvo ni pcepilo v desničarje in levničarje, ampak avstralsko gibanje ostane celotno in edinstveno.

Največje delo je dovršila konferenca za delavsko gibanje, ko je sprejela v svoj program socializacijo industrije. Izvoljen je najvišji gospodarski svet, kateremu je poverjena naloga, da vodi delo za socializiranje industrije. Delegati v Brisbanu so spoznali resnico, da se razmere na svetu spreminjajo, da je treba položiti stare ideale med staro in obrabljeno šaro in da je treba graditi novo delavsko gibanje. Maršikateri princip, ki se je nekoč priznal kot glavno načelo, je bil na tej konferenci zavržen. Zaključki kažejo novo sliko, na kateri delavci sodelujejo v kontroli vseh javnih potrebščin, ne da bi interverirali državni funkcionarji.

Kot končni cilj se priznava socializacija industrije, produkcije, distribucije in ismenjave.

Da se doseže ta namen, prvi nekli odstavek v programu, se delavska stranka posluž ustavne metode industrijalne in parlamentarne akcije.

Na to slede detajli, kako se ta industrijalna in parlamentarna akcija vrši, da delavska stranka doseže svoj cilj.

Konferenca je sprejela tudi več važnih resolucij.

PAŠIĆ OSTAL NA KRMILU V BELGRADU.

V novi vladi sodelujejo socialni demokratje, radikalci, Turki in slovenski samostojniki.

Belgrad, Jugoslavija, 24. dec. — Nikola Pašić je po enindvajsetdnevni ministrski krizi končno organiziral novo vlado, v kateri sodelujejo socialni demokratje, radikalci, demokratje, mitzulmani in slovenski samostojni kmetje.

DRŽEVNI NALIVI V KALIFORNIJI.

Los Angeles, Cal. — V južni Kaliforniji je deževalo v minulem tednu skozi pet dni. Aparati na Mount Wilsonu so zaznamovali 35.60 palecev dežja.

VROČE DEBATE NA RUSKEM KONGRESU.

Program nove ekonomske politike sprejet na konferenci komunistične stranke.

RUSIJA VERNE KITAJCEM ŽELEZNICO.

Moskva, 25. dec. — Vladimir Iljič Uljanov-Lenin je v petek govoril na devetem vserskem kongresu sovjetov. Lenin je zelo prijateljsko omenil Združene države, ko se je dotaknil ameriške pomožne akcije v Rusiji. Govoril je dve uri o novem ekonomskem programu. Debatje, katerih je 2000, in gledalec, katerih je bil dvakrat toliko na galerijah v velikem državnem opernem gledališču, v katerem se vrši kongres, so pet minut aplavdirali in vzklikali, ko se je Lenin pojavil na govorniški tribuni.

Moskva, 24. dec. — Na vserski konferenci komunistične stranke, ki se je vršila pred otvoritvijo devetega sovjetskega kongresa, je bila vroča debata o pripravah programa za kongres.

Lev Kamenov, predsednik moskovskega sovjeta, in Bogdanov, predsednik vrhovnega sveta narodne ekonomije, sta bila glavna zagovornika Leninevega novega programa, medtem ko je Larin, znani boljševiški ekonom, pobijal program iz razloga, da postoji nevarnost industrijalnih trustov, ako se vse industrije konzolidirajo po Leninem načrtu. Dalje je rekel Larin, da nov program daje preveč avtonomije posameznim gospodarskim podjetjem, vsled česar vlada lahko izgubi kontrolo nad njimi.

Ovinski, komisar za poljedelstvo, je priporočal omejitve državnega monopola zunanje trgovine z namenom, da kmetje dobe več svobode na domačih in tujih trgih za nabavo poljedelskih strojev.

Končno je bila sprejeta resolucija, katero je predložil Kamenov. Resolucija se glasi, da glavna svrha komunistične stranke je, združiti delavce in kmete, dobiti trge pod svojo kontrolo in ohraniti nacionalizacijo zunanje trgovine, industrij, zemlje in transportacije.

Govorniki, ki so zagovarjali novo ekonomsko politiko, katerealon na principih državnega kapitalizma, so poudarjali, da ta politika je le začasna dokler se Rusija ne izvleče iz sedanjega gospodarske krize.

Peking, 25. dec. — Aleksander Pajkes, ruski sovjetski poslanik v Pekingju je naznanil, da je sovjetska vlada v Moskvi pripravljena vrniti Kitajsko vzhodno kitajsko železnico, ki je bila od svojega začetka v rokah caristične Rusije. Sovjetska Rusija ne zahteva nikakršne denarne odškodnine za železnico, imeti pa mora garancije, da železnica ne pride v roke kaki drugi državi.

KRIČEČA POVEST O WALL-STRETSKI BOMBI SE JE RAZKADILA V DIM.

Washington, D. C. — Justični tajnik Daugherty je izjavil v soboto, da njegov department ni prejel uradnega poročila o aretaciji in izpovedi Wolfa Lindenfelda v Varšavi in vsled tega vlada ne čiji in izpovedi Wolfa Lindenfelda privede v Ameriko. Vsa stvar je farsa. Preiskava v Ameriki je dognala, da se je Lindenfeld zlagal, s svojo "storijo" o wall-streški bombi, katero podtika komunistom in tretji internacionali, z namenom, da dobi brezplačno vožnjo v Ameriko.

VREME.

Chicago in okolica: V torek jasno. Vzhodni vetrovi. Temperatura v zadnjih 24 urah: najvišja 29, najnižja 22. Solnce izide ob 7:17, zaide ob 4:25.

PROSVETA

DOPISI.

GLASILO SLOVENSKE NARODNE PODPORNJE JEDNOTE
 LASTNINA SLOVENSKE NARODNE PODPORNJE JEDNOTE
 Cena oglasov po dogovoru. Reklami se ne vračajo.
 Narodna Zedinjena država (inven Chicago) \$5.00 na leto, \$2.50 na pol leta in \$1.25 za tri mesece; Chicago \$4.50 na leto, \$2.25 na pol leta, \$1.15 za tri mesece, in za inozemstvo \$5.00.

Nadvoj na vsi, kar ima stik s letom:
"PROSVETA"
 2657-58 So. Lawrence Avenue, Chicago, Illinois.

"THE ENLIGHTENMENT"
 Organ of the Slovene National Benefit Society.
 Owned by the Slovene National Benefit Society.
 Advertising rates on agreement.

Subscription: United States (except Chicago) and Canada \$5 per year; Chicago \$4.50, and foreign countries \$8.00 per year.

Datum v obljubljanju n. pr. (Dec. 31-31) poleg vsakega imena so naslednje pomeni da vam je s tem davcom potokla naročila. Ponovito je potrebno, da se vam ne ustavi list.

KJER NI INDUSTRIJE IN DELAVSKE ORGANIZACIJE.

Neko poročilo pripoveduje, da prejemajo težaki, ki delajo na žagah okoli Kosciuska, Miss., deset centov mezde na uro in da so še veseli, da dobe delo za tako mezdo.

Lesni delavci v tem kraju niso bili še nikdar organizirani.

Značilno je pa tole, da ima les še vedno visoke cene in da lesni baroni zahtevajo, da se uvede colnina na ves obdelan in pol obdelan les, češ, da ne morejo konkurirati lesnim trgovcem v Kanadi, ker so tam mezde nižje kot v Združenih državah.

Pravijo, da mora biti človek predrzen in nesramen, ako hoče doseči cilj, ki si ga je postavil. To kar govore lesni podjetniki, pa presega celo meje predrznosti in nesramnosti. Prav zanesljivo ni nobenega tako umazanega podjetnika v Kanadi, ki bi plačeval lesne delavce po deset centov na uro. Nak, takih podjetnikov ni v Kanadi, ampak najdejo se doli v južnih državah, kjer se zamorski delavci še vedno smatrajo za manj vredna človeška bitja, pravzaprav še vedno za sužnje.

Če se skušajo delavci organizirati, znajo take želje med zamorskimi delavci na jugu prav hitro pregnati. Če ne gre zlepa, gre zgrda. To je princip podjetnikov v južnih državah.

Missouri ni industrijska država. Ako se odšteje industrija v St. Louisu in Kansas Cityju, ostane še malo rudniške industrije, nekaj premogokopov in rudnikov, v katerih kopljejo svinčeno rudo. Kako ravnamo z rudarji in svinčeni rudniki, smo izvedeli v vojnem času, ko se je pri teh siromakih rodila želja, da se organizirajo.

PODJETNIŠKA UMAZANOST.

Iz Dallasa, Tex., prihaja vest, da je mestni odbor za posredovanje dela, katerega je imenoval župan, obvestil podjetniško in organiziranemu delavstvu sovražno organizacijo, da naj preneha z oglašanjem, da se v Dallasu potrebujejo delavci. Ta podjetniška organizacija je oglašala v listih na vzhodu in zapadu, da primanjkujejo delavci.

Brezposelni siromašni delavci so prihajali sem od vseh strani v nadi, da dobe delo. Prišli so pa v resnici iz dežja pod kap, kajti mesto je polno brezposelnih delavcev, ki so zastoj ponujali na prodaj svojo delovno moč pred raznimi podjetji. Ščasoma je brezposelna armada zaradi brezvestnega podjetniškega oglašanja tako narasla, da se celo odbor, ki ga je imenoval župan, občutil potrebo, da posvari organizacijo brezvestnih podjetnikov, katerim je profiit življenski cilj, da prenehajo s tako umazanim delom.

Tisoči so bili brez dela in podjetniki so zvalili z lažnjivim oglašanjem še druge tisoče v mesto. In to se je godilo samo zaradi tega, da se razbijejo delavske organizacije in pomnoži dobiček lakomnih podjetnikov. Marsikateri delavec je izdal svoje zadnje cente za vožnjo in ko se je pripeljal v mesto, je spoznal, da je zdaj še večji revež, kot je bil, predno se dal zapeljati po lažnjivih oglaših, ki so naznanjali z debelimi črkami, da delavci primanjkujejo. Tako početje podjetnikov ni le umazano, ampak je lopovsko.

Seveda se podjetniki dosti ne brigajo, v kakšni luči gledajo drugi ljudje na njih početje, ker se brigajo le za svoj trebuh in pomnožitev svojega premoženja. Taki ljudje sploh niso ljudje, ker nimajo nič človeškega na sebi!

KAKŠNA DELAVSKA SOLIDARNOST JE POTREBNA?

V New Orleansu so zastavkali mornarji na vlačilnih ladjah, ker so podjetniki mislili, da je napočila ugodna prilika za znižanje mezde. V štirih dneh je zastavkalo že eden in dvajset mornariških lokalnih organizacij iz simpatije do mornarjev na vlačilnih ladjah. Ta stavka iz simpatije je takoj dala stvari popolnoma drugo lice. Zmaga je bila tukaj.

Pri stavkah mornarjev ali pristaniščenih delavcev v New Yorku ali v San Franciscu ni še bilo opaziti take delavske solidarnosti. Ali taka solidarnost, kot se je pojavila v New Orleansu, zmaguje.

Dobro bi bilo, da si jo zapomnijo delavci vseh strok, kajti podučljiva je za vse.

Pleasant Valley, Pa. — Nerad vidim, da se kdo prepira po javnih cestah ali sobah, še bolj ne ljubo pa mi je prerekanje po časopisu. Vem, da je vreden vsakdo svojega, pa raj bo kdor hoče, zato me skoraj veže dolžnost, da dam odgovor na dopis, ki je bil priobčen v Proletarcu s podpisom J. B. Sprohlar, iz Morgantowna. Javnosti hočem podati jasno sliko, da ne bo napačno sodila o meni, ker me pozna mnogo rojakov in marsikdo me bo spoznal sedaj, ko sem prevzel zastopništvo Prosvete in nameram vam tudi prevzeti zastopništvo Proletarca ter knjig, za kar sem že pisal po potrebne informacije.

Ker ljubim resnico in odkritost, želim staviti nekoliko vprašanji Sprohlarju radi kluba od njegove ustanovitve pa do konca uradovanja ter Sprohlarjevega odhoda od tu. Prvi bi ga vprašal, če prizna, ko me je vprašal ter rekel, da premišluje, koliko je socializetov v tej naselbini, ali ni dobil od mene odgovora, naj predvsem sam o sebi pretehta in šele potem bo videl če je to sam. Drugič, ali se niso ob ustanovni seji vsi vpisali v Klub, razun dveh, ki pa se še nista izkazala, če se bosta vpisala? Ali ni on sam povzročil, da je par sodrugov odstopilo od kluba, same vadi njegovega nepravga kritiziranja, a so sedaj zopet vstopili, ko je on odšel? Ali ni bil ravno on eden tistih, ki je rekel, da mora klub prenehati s poslovanjem, kadar bo od tu odstopoval. Namesto, da bi vzpodbujal sodruge se je nekako tako izrazil, da bo klub prenehal poslovati, ker bo on odšel od tu in da želi, da bi se klubovo premoženje dalo J. S. Z. ali pa Proletarcu v podporo.

Sodruzi našega kluba so zavredni, zato se ne dajo spetjati od vsake kritike. Kritika je sicer dobra a biti mora stvarna in umestna in ne v zvezi z zavijanjem. Ravnotako je z dopisi, s katerimi ni dobro če se posameznika ali klub napada in to brez utemeljenja. Dopisnik mi je tudi očitel, da sem spisal dopis iz osebne mržnje, kar pa ni res, ker jaz sem pisal dopis samo zato, ker mi je ljuba resnica. — Jernej Kokalj.

Edison, Kans. — V Prosveti št. 282, sem opazil dopis, potom katerega nek rojak napada mene in mojega brata za stavkokaza. Vsa ta trditve je neosnovana in ne odgovarja resnici. S puška na rami sem gotovo že hodil, toda ne, da bi stavkokazi stražil. Ako mi mora kdo dokazati, da sem kdaj stavkokazil, mu dam \$5 nagrade.

Dopisnik, ki me je napadel je sam stavkokazil in bil hudo pobit v premogorovu, da ni mogel 14 dni niti govoriti. Ravno ko je ležal v bolnišnici je bi akovan dotični dopis, zato se mi jako čudno zdi, da bi on to pisal. Skoro-gotovo je, da se je neka druga oseba skrila za njegov hrbet. Zelo občalujovanjsko vredno je, da se rojak skriva za hrbtom drugih, potem pa blati poštene ljudi s stavkokazi. To naj zastopuje rojaku, ki se ne upa s pravim imenom na dan. Stavkarji v Kansasu vztrajamo ter trdno stoje v boju, upamo, da bo zmaga naša. Z obrekovanjem in neresnico pa ne bomo ničesar opravili. — Anton Fajčar.

Oakdale, Pa. — V tukajšnji naselbini je več premogorov, ki so pa povečini že izčrpani. Delamo po tri ali štiri dneve v mesecu, nekaj rojav pa je popolnoma zaprtih za nedoločen čas. Tukajšnje mesto gradi nov most, katerega zgradbo ima v rokah kontraktor, ki plačuje delavce po 30c na uro. Ima jih na razpolago dovolj, zato izbira med delavci kakor se mu ljubi; kdor mu ni po volji, ga enostavno odslovi, ter nadomesti drugega bolj pokornega in pridnejega. Ali ni to prava sužnost, da so delavci prisiljeni delati za 30c na uro, nekateri pa še celo po 25c. Kako naj ubogi delavec na ta način preživi/sebe in svojo družino, s tako siromašno plačo v sedanjih draginjah? V dobi sužnosti je sužnjedrugi moral dati svojim sužnjem vsaj hrane, da jih je obranil šile; ali pa danes vpraša kateri podjetnik, če imamo dovolj jela. To njih ne briga, samo da jim kolikor mogoče mnogo nagara

mo, če bomo pa onemogli, je itak za nami dovolj drugih, ki čakajo na delo.

Tudi farmar je danes ravnotako izkoristčan. Govejo linimo na plačanje po tri cente za funt fi-ve teže, v mesnici pa moramo plačevati meso po 25c funt. Tako je skoraj pri vsah stvarah, iz česar se vidi, da industrijalni delavec in mali farmar nimata od svojega dela drugega kakor žuljave roke in pogosto prazen želodec.

Kljub temu, da imamo dovolj izkušnenj tekom zadnjih šest let, se še vedno dobijo med nami ljudje, ki zagovarjajo današnji družabni nered. Rojaki čitajte delavske liste in volite pri prihodnjih volitvah delavske kandidate.

V sosednji naselbini Noblestown, Pa., je prejel mr. Stiven-son "črne roke" pismo, da mora položiti dva tisoč dolarjev na določeno mesto, kar je tudi storil, toda na dotično mesto ni položil denarja, marveč zvitek papirja, na vrh pa položil eden dolar. Ker so mu določili dan in uro, kdaj bodo prišli po denar, je dobil sedem policajev, ki so iz sedsede čakali na prihod "črne roke". Prišel je nekdo hitrih korakov po cesti, zgrabil zavitek in jo hitro odkuril, prej ko so se policaji dobro zavedli. Prišli so za njim streljati, toda že brez uspeha. Naslednji dan je mr. Stiven-son prejel drugo grozilno pismo, da se bo po šestih tednih srečal s "črno roko" na pogrebu, ker je dal na mesto papir in ne denarja. Pismo ravno take vsebine je tudi prejel gostilničar v Noblestownu, a mi ni znano, če se bo zahtevi pokoril.

Večkrat se čita po listih, koliko ljudi pomrje radi uživanja lesnega alkohola, a še včasno se polužujejo istega. Žrtev takih brezvestnežev, ki razpečavajo ta strup, je postal tudi moj napolni brat F. M., član SNPJ. Zdrav in vesel je šel od doma, da bi obiskal nekaj svojih prijateljev v sosednjih naselbinah, naker pa se je po štirih dneh vrnil domov bolan in zastrupljen. Tožil je o bolečinah v želodcu, jaz sem svetoval, da bi poklical zdravnika, on pa je bil mnenja, da bo bolje, v resnici, pa se je slabšo z vsakim dnem. Poklical sem dr. Dennyja, ki je rekel, da bo v par dneh zdrav, kar pa mu nisem verjel in poklical sem dr. Hilla iz okrajne bolnišnice. Pri prvi preiskavi se je izrazil, da je že prepozno, ker ima bolnik vsó kri zastrupljeno, da je prav čudno, ker ni umrl. Svetoval je, naj ga pošljem takoj v bolnišnico, kjer se zdaj nahaja v prav opasnem položaju.

Rojaki, varujte se takih mundašnjarjev, kajti to ni prvi slučaj. Oni gledajo samo po vašem denarju, za vaše zdravje pa se ne brigajo. — John Opeka.

S pota. — Časi so slabi, nič se ne dela, ali kvečjemu po dva dni v tednu. Stavke se vrste druga za drugo. Brezposelnost sifi ljudi, da stoje po večjih mestih v vrstah in čakajo da dobe malo tople kave ali juhe. Vse tarua. Trgovci vzdihujejo, da ne gre s trgovinami, kmetje pravijo, da od prodanih pridevkov jim ne ostane toliko, da bi plačali davke. Vse vzdihuje ob končevanju leta 1921.

V Washingtonu ustvarjajo delegatje mogočnih držav za stalno mir na celim svetu, a nemiri med ljudstvom se širijo vedno bolj. Ljudje zahtevajo kruha. Pred in med vojno smo bili ali smo morali biti ginjeni, ko se nam je napovedovalo kako bodo ubili kajgerja. Veliko se je obljubovalo vojakom po vojni. Sedaj je kajzer pregan in kaj se godi. Vojskstvo se zaletava in "dela red" med onimi, ki prosijo poštene plače in dela. Nemški kajzer je premagan in sila onih, ki so revnoma ljudstvu med vojno za premaganje kajzerja obljubljali nebesa, je zrasla še bolj, da se šteje sami za ameriške kajzerje.

Suženstvo je bilo med leti 1860 do 1863 odpravljeno, ko je predsedoval mož nesmrtnega spomina Lincoln. Blagi mož je napovedal vojsko ljudskim zatiralcem, zakaj pa je moral dati svoje življenje. Če bi vstal danes, bi moral priznati, da se je tedaj bolje godilo sužnjem kakor danes prostim državljanom. Takrat je bilo število prebivalcev 21.872.995 s pripombo "Slaves not included" Sužnjeje pa je bilo ono leto vsaga skupaj 3.952.738. Le-

ta 1860 so gospodarji skrbeli za zdravje z dobro hrano in drugimi potrebščinami za sužnje. Kdo se pa danes zmeni za ubogega delava — sužnja. Ob času Lincoln-a, ko so bili sužnji oproščeni, pravi zgodovina, da so nekateri sužnji ljubili svoje gospodarje, to je ene, ki so dobro ravnali z njimi. Kaj pa danes? Ako pomislimo, kako postopajo z revnimi delavstvom kompanijski predelavci in boaje, moramo priznati, da je dandanes življenje bolj trpko za delavce kakor je bilo nekóe za sužnje.

Če gre delavec v tovarno ali drugam za delo in omeni, da ima 6 do 8 otrok ali več, tedaj se zareži nad njim podjetnik ter ga zavrne, zakaj pa je toliko otrok pripravil na svet. Tako danes delavca zavračajo, dočim so se mu za časa vojne sladkali in ga z vsomi obljubami vabili na delo, danes pač nimajo tolikoga dobička, zato je izginito njihovo dobrikanje. — Matija Pogorelec.

Black Diamond, Waah. — Kot sem pronašel, so se tukajšnji naseljeni narodi precej začeli zanimati za list "Seattle Union Record", ki je edini delavski list v državi Washington. Zato je tudi priporočljiv, da ga vsak delavec bere, ker list se bori za obstoj organiziranega delavstva. — Večerna žola, katero so odprli v Black Diamondu, je prav dobro obiskovana, klub temu, da se še vedno dobi kak trdoglavež, ki trdi, da se v žoli ne more nihče česa naučiti. Vsak trezno misleč delavec mora priznati, da je žola to, česar delavec nujno potrebuje, posebno še vaj v angleškem jeziku.

Tu so bili skozi tri dni velikanski nalivi. Deževalo je nepretrgoma tako, da je napravila voda velikansko škodo, posebno pri raznih mostovih, ki jih je podrila in odnesla. Prva nesreča, ki je nastala radi povodnji se je dogodila v nedeljo zjutraj ob 6 uri in pol, ko je najhitrejši poštni vlak št. 27 Great Northern prispel do mosta, katerega je že odnesla voda. Vlak se je zaletel v reko Skykomish in za seboj potegnil 6 poštinih vozov z vsem moštvo. Na vlaku je bilo šest poštinih uslužbencev in eden čuvaj, od katerih sta v valovih našla smrt kurjač in eden ismed poštinih uslužbencev, vsi drugi pa so preplavali na bregove reke in se rešili.

Kakor tu, tako je tudi v Seattleu zahtevala povodenj več človeških življenj. Zemlja, ko je enkrat prenapojena z vodo, se razkroji, drvi za valom povodnji in uniči vse kar doseže. Koliko je število mrtvih radi povodnji še ni v javnosti. — Član društva št. 87 SNPJ.

Barberton, O. — Ho zimi se najraje držimo zraven peči in čitamo časopise, knjige, ali kaj drugega. Kmalu bo nastopilo novo leto, o katerem se še nič ne ve, kako bo za nas delavec. To leto nam je prineslo mnogo gorja. Mnogi živijo v strašnem pomanjkanju. Celo v prostovoljno smrt se nekateri podajajo, ker so obupali od strašne teže življenja.

Delavec, ki smo zaposleni pri Pittsburg Valve in Fitting kompaniji, smo dobili lepo božično darilo v tem, da so nam znižali mezdo od kosa. Organizirani nismo, zato smo seveda sprejeli znižanje mirno in potpreljivo, saj drugače nam tudi ni kazalo.

Dopis iz te naselbine v številki 292 Prosvete pravi, kako zelo naš ubogi pečar že nekaj let vzdihuje v svojem stanu. Svetujem mu, naj stopi v našo vrsto in potem se bo prepričal, katero življenje je boljše. Pravi, da se je tu poženilo nekaj fantičkov, a ne omeni, da je bil od tistih fantičkov samo eden mlajši od njega. O, ti Francez, kako dolgo boš še v pečlarskem stanu? — Anton Žagar.

SACCO IN VANZETTI NISTA DOBILA NOVE OBRAVNAVE.

Dedham, Mass. — Sodnik Thaler je zavrgel predlog zagovornišva, da se Saccu in Vanzettiju dovolji nova obravnava na podlagi mnogih pomot in nepravilnosti, izvršenih pri prvi obravnavi. Sodnik je odločil, da je bila prva obravnava "pravilna in poštena". Razprava o predlogu se je vršila zadnje sobote ob navzočnosti obtožencev in velike straže državnih in mestnih policistov.

Frank Mladič.

Chicago, Ill. — Frank Mladič je umrl 23. decembra popoldne na svojem domu v South Chicago, 3318 E. 91 St. Pogreb se vrši po civilnem obredu danes ob deseti dopoldne iz hiše žalosti.

Frank Mladič je bil star osam in štirideset let, ko mu je mučna bolezen, za katero je botchal zadnja leta, pretrgala nit življenja. Narodil se je v Žuženberku na Delenjaskem in v Ameriki je bival štiri in dvajset let. V starem kraju se je izučil lektarstva in svečarstva. V Ameriki je delal kot pek, bil je pred leti salunar in zdaj je bil pekovski mojster.

Frank Mladič je dobra poznan med rojaki v Chicago in zunaj Chicago ne zaradi njegovega poklica, ampak zaradi njezovega dela za napredek. Ko so ameriški Slovenci pred dvajset leti izdali svoj prvi socialistični list "Zora," je bil Frank upravitelj tega lista. Kasneje je bil v direktoriju Proletarca in aktiven član jugoslovanskega socialističnega kluba št. 1. Bil je tudi član nadzornega odbora S. N. P. J. Zadnja leta se ni več podajal v javnost, kajti bolezen ga je mučila, saj je bil na njem opaziti, da počasi hira — umira. Zadnje leto tudi ni več delal v pekariji, ker so mu valod boleznj tako opešale moči, da si bil za nobeno delo. Imel je raka na želodcu in zadnje meseece ni mogel uživati nobene trde hrane. Kljub temu se je Frank bratov boril proti smrti in je skoraj do zadnjega upal, da premagava zavrtno bolezen.

Frank je prestal huče boje za obstanek v Ameriki kot vsak iseljenec, ki pride v deželo, katere jezika ne razume. Obupal pa ni nikdar, delal je in delal, upajoč, da na stara leta preživi saj nekaj let v miru in se oddahne od trudopolnega dela. Zavrtna bolezen mu je prekrizala njegove želje.

Frank Mladič zapušča žalujoco ženo in več nepreskrbljenih otrok in štiri brate v Ameriki. Frankovo delo za napredek bo pa ostalo nepozabljeno med onimi, ki so ga poznali in razumelo, kako težak je boj za obstanek posebno za one, ki se bojujejo za svitlo bodočnost vse človeške družbe. Blag mu spomin!

OBJAVA.

Generalni konzulat v Chicago naproša spodaj označene osebe in vsakega, ki bi mogel o istih dati kako obvestilo; naj mu izvoli poslati naslove:

- 1. Mrs. Ana Schadl, rojena Smodiš iz Rečice, okraj Gornji grad. — Stanovala je v Winthropu, Harbor, Ill.
- 2. Anton Mihelič, je stanoval v Monroe, La.
- 3. Frank Zalókar, je imel četlarsko delo v St. Paulu, Minn.
- 4. Frank Skofljanač, je stanoval v La Sallu, Ill.
- 5. Alojzij Kramaršič, iz Jurke vasi, je stanoval v La Sallu, Ill.
- 6. Joe Klaučičar, je stanoval v Herminie, Pa.

Dalje konzulat tudi naproša vsakega, ki bi vedel kaj točnosti o datumu smrti, o okolnostih smrti in eventualni zapuščini sledečih oseb:

- 1. Frank Roškarja, rudarja, ki je umrl pred desetimi leti v nekem rudokopu države Illinois.
- 2. Martina Sušnika, iz Prapreca, Slovenija, ki je umrl v mesecu maju 1918.

Iz pisarne jugoslovanskega konzulata v Chicago, Ill. 115 So. Dearborn Str.

KAVARNAR IN BANDIT UBITA.

New York, N. Y. — Leona Sotilla, bogatega kavarnarja, so v strelili trije banditje, ki so opalili njegove goste. Nekaj časa kasneje sta dva bandita hitra ropati prodajalno United Cigar Store kompanijo. Na nju sta uslelela dva detektiva, ki sta takel odprla ogenj. En bandit je bil zalet, drugi je streljal na detektiva in oba zadel. Skočil je v avtomobil in se odpeljal.

TORNAD V ARKANSASU.

Memphis, Tenn. — Prek Clarkdala, Ark., je divjal strašen vihar, ki je odnašal strehe s hiš, roval dreve in lomil brzovjavne drogove. Osem oseb je mrtvih, par tucatov je ranjenih. Mesteece se nahaja sedemnajst milj od tukaj.

Slovenska Narodna Podgorina Jednota

Ustanovljena 8. aprila 1904.

Glavni Stan: 2657-59 So. Lawndale Ave., Chicago, Illinois.

Izvrševalni odbor:
UPRAVNI ODESKI:
 Predsednik: Vlasov Cakhar, 2827 So. Lawndale Ave., podpredsednik: Anton Hrest, 2808 So. Lawndale Ave., gl. tajnik: Matthew Turk, tajnik: Louis Higgins, odbojnik: Paul Brown, gl. knjuznik: John Vreth, upravni gl. glavnika: Fito Goffin.

POROTNI ODESKI:
 John Underwood, predsednik, 2827 So. Lawndale Ave., Springfield, Ill., Morris Sebastian, 2827 So. Lawndale Ave., John Radlich, 2827 So. Lawndale Ave., Frank Sapers, 2827 So. Lawndale Ave., Chicago, Ill.

OPROBNI ODESKI:
 VARNOSTNI ODESKI: Jack Ambrudi, 2827 So. Lawndale Ave., Chicago, Ill. VARNOSTNI ODESKI: Jack Ambrudi, 2827 So. Lawndale Ave., Chicago, Ill.

ZARADNO ODESKI:
 Anton Suler, 2827 So. Lawndale Ave., Chicago, Ill. Lee Kubar, 2827 So. Lawndale Ave., Chicago, Ill.

Nadporni odbor:
 Matt Petrovic, predsednik, 287 E. 160th St., Collinswood, Ohio, Jakob Ambrudi, 418 Pierce St., Ewald, Miss., Peter Sornik, 2123 E. Harding Ave., Chicago, Ill.

Tiskovni odbor:
 Vlasov Cakhar, John Underwood in Matt Petrovic.

Zdruzeni odbor:
 Predsednik: Frank Abd, 2128 So. Crawford Ave., Chicago, Ill. John Trnka, 2827 So. Lawndale Ave., Chicago, Ill. John Oves, 243 Englewood, Detroit, Mich. Joe Sisk, 2101 E. 62nd St., Cleveland, Ohio. Mary Urdy, 1644 So. Basler Ave., Chicago, Ill.

VARNOVNI ZDRAVNIK: Dr. F. J. Kern, 2827 So. Clair Ave., Cleveland, Ohio.

ODGOVORNI UREDNIK "PROSVETA": Jelo Zverc.

IZJEDRI: Korespondenca v gl. odsekih, ki deluje v glavnem uradu na vrsti izdaj: VSA PISMA, ki se nanašajo na posilje na predsednika in sodstvo: Predsedništvo S. N. P. J., 2657-59 So. Lawndale Ave., Chicago, Ill.

VSE ZADEVE BOLNICE POSREDOVNE SE NASLOVJE: Bolnišče tajništvo S. N. P. J., 2657-59 So. Lawndale Ave., Chicago, Ill.

SENAZNE POSILJAVE IN STAVI: ki se nanašajo na izvrševalni odbor in jednote vsebuje na naslovu: Tiskovni S. N. P. J., 2657-59 So. Lawndale Ave., Chicago, Ill.

VSE ZADEVE V SVETU E SLAGAJNIŠKI POSILJAVE: ki se posiljuje na naslov: Slagajništvo S. N. P. J., 2657-59 So. Lawndale Ave., Chicago, Ill.

Vse posiljevalne glavnice posiljevanje v gl. izvrševalni odbor se naj pošljejo na: Petrovic, predsednik nadpornega odbora. Siger naslov je spust.

Vsi priglasitvi na gl. upravni odbor se naj pošljejo na naslov: John Underwood, 2827 So. Lawndale Ave., Chicago, Ill.

Vse posiljevalne proti sodništvu glavnice se naj pošljejo na naslov: Predsedništvo S. N. P. J., 2657-59 So. Lawndale Ave., Chicago, Ill.

Veljajoči in drugi pismi, korespondenca, oglašila, uprosila in splošno vse kar je v zvezi s glavnim izdajem naj se pošljejo na naslov: "Prosveta", 2657-59 So. Lawndale Ave., Chicago, Ill.

Debs ni popolnoma svoboden.

(Nadaljevanje s prve strani.)

jen. Harding mu je civilnih pravice, rečeno pa je v naznanilu, da popolno pomilostenje s povrnitvijo državljanških pravic pride časoma. To se pravi, da je bil Debs enostavno izpuščen iz ječe na nekako poizkušajo in če zopet zameri kapitalističnim vladarjem Amerike — kar se nedvomno zgodi, kajti Debs bo aktiven socialist dokler bo živ — tedaj ostane brez državljanških pravic dokler ne poteče desetletna kazen, na katero je bil obsojen.

Harding pravi v svojem naznanilu, da "komutacija kazni ne meče nobene slabe luči na sodišča, ki so uveljavila zakon proti spijonaži v času vojne, toda zahteva pravice je bila poplačana z ozirom na izpremenjene razmere."

Justični tajnik Daugherty je z ozirom na Debsa poročal Harding-u sledeče: "O Debsovi krivdi, da je ovrhal navašene vojake, ni dvoma, ampak Debs ni bil v svojih izrazih tako divji kakor so bili nekateri drugi. Ako ne bi bil tako znamenit in na glasno kot voditelj, žigar besede imajo dalekosežen učinek na maso, ne bi bil nikdar prejel tako trde kazni. Debs je mož velike osebnosti in privlačnosti in impresivne personalitete; te njegove kvalitete so ga delale zelo nevarnim in na podlagi tega je sodišče računalo, da njegove besede lahko vplivajo na nerazsodne ljudi, ki imajo kriminalne nagibe. Drugeče je Debs star mož in telesno slab. Bil bi hvaležen čim milosti, če se temu možu odvzame nadaljna kazen zapora."

Z ozirom na druge politične jetnike je justični tajnik priporočil Harding-u, da se ozira le na tiste, ki so se "pregrešili politično", medtem ko morajo biti iz vzeti od pomilostitvenj vsi oni, ki so zagovarjali sabotažo, uničevanje lastnine in strmolavljenje vlade s silo. Lista političnih jetnikov sestoji iz ene tretjine članov I. W. W. in za te ni nobenega pardona. Odsedeti morajo vso zaporno kazen in nekateri bodo deportirani po prestani kazni.

Z Debsom vred je izpuščenih 24 političnih jetnikov in pet vojakov, ki so ubili angleškega častnika v Coblenu na Nemškem in ki so bili za ta zločin obsojeni na dosmrtno ječo.

Eugene V. Debs je bil v zaporu dve leti in osem mesecev. Obsojen je bil v Clevelandu meseca septembra 1918, na deset let ječe zaradi par besed, ki jih je bil izrekel na javnem shodu v Cantonu, O., nekaj mesecev prej. Na dotičnem shodu je Debs protestiral proti obsodbi Rose Pastor Stokes, rekoč, da je on ravno toliko kriv kakor ona in da še enkrat ponovi besede, katere je ona izgovorila in radi katerih je bila obsojena na deset let ječe. Dotične besede so bile, da vlada Združenih držav ni imela po ustavi pravice uvesti prisilno vojaško službo. Debs je bil obtožen, da je z omenjenimi besedami "hujskal vojaško sposobne moške na nezvestobo, nepokorščino in upor". Dne 10. marca 1919. je zvezno vrhovno sodišče potrdilo obsodbo in Debs je šel v zapor dne 12. aprila 1919. Najprvo je bil zaprt v Moundsvillu, W. Va., ali ker se mu je tam "predobro godilo", ga je prejšnja Wilsonova administracija dala premestiti v Atlanta, Ga.

Atlanta, Ga. — Debs ni v petek zvečer še ničesar vedel, da je izpuščen iz ječe. Jetnikar Dytche je dobil nalog, da odpre Debsu vrata v svobodo šele na božični dan. Theodore Debs, brat jetnika, in manjše število njegovih prijateljev, ki so pričakovali pomilostenje, je čakalo od petka zjutraj, da spremijo Debsa domov.

Washington, D. C. — Harding je komunalni zaporne kazni poleg Debsu še sledečim političnim jetnikom, ki so bili obsojeni med vojno:

Ed Hamilton, 10 let; Giovanni Baldazzi, 10 let; Chas. Ashleigh, 10 let, mora biti deportiran; Gustav H. Jacobson, 10 let; J. A. Law, 10 let; Albert P. Prashner, 10 let; Claus Freeze, 10 let; Wm. J. Head, 10 let; J. T. Cumble, 6 let; Tom Carey, dve leti; J. M. Caldwell, tri leta; Mojick Fieron, 20 let; Orville Anderson, 4 leta;

PROTISLOVJA IN TEŽKOOBE NA KONFERENCI

(Nadaljevanje s prve strani.)

zanju orožja na morju, odkrit je bil nič dobrega obetajoč značaj četverosilne pogodbe, in administracija je nepričakovano spreminila svoj glas.

Senator Lodge, član ameriške delegacije in predsednik senatnega odbora v zunanjih zadevah, je sprejel delegacijo Daljnovožtočne republike. Delegacija mu je pojasnila detajle japonske okupacije Ruskega daljnega vtoka in nasilnosti, ki so jih izvršile japonske sile in njih najeti zavezniki, Semenovi in Merkulovi banditje nad prebivalstvom.

Lodge ni poslal po zastopnika Ruskega daljnega vtoka iz sentimentalnosti. On išče pot, po kateri se lahko zlomi solidarnost izkoriščenih ljudstev na azijskem kontinentu v njihovem protestu proti washingtonski konferenci. On želi izvedeti, kaj Rusi zahtevajo na Daljnem vtoku, da izdela argument, da so ameriški delegatje na tej konferenci rešili Sibirijo in Rusijo. Dozdaj seveda še niso storili drugega, kot da so izdelali pogodbo, ki so jo tajno tolmučili tako, da je Japonski garantirana njena pozicija.

Med tem je senator King iz dr. Uta priznal, da dela kot izredni svetovalec za Japonec na konferenci. In ker je senator King poznan kot velik sovražnik Rusije, je kvalificiran za to pozicijo.

Britaniji je bila odklonjena zahteva, da se razpravlja o odpravi potapljač na javni seji. Britska delegacija bo svoje stališče v tej zadevi povedala v izjavi, ki jo prečita lord Lee konferenci. Britje prav naivno izjavljajo, da morajo biti vse akcije na konferenci odobreni soglasno, če bo Holandska protestirala, ne bo njen protest nič zalegal.

Ako ponesreči washingtonska konferenca, tedaj bo megeče šele sklicati konferenco vseh narodov.

KROJAŠKI DELAVCI SO NE-OMAHLJIVI.

(Nadaljevanje s prve strani.)

ss vodi v sužnost. Delo od koga povzroča med delavci sovraštvo in nevoščljivost, ki uničujeta delavsko solidarnost. Naši člani so se odločili, da zmagajo in prepričani so, da zmagajo. Prav nobena dvoma ni, da stavka konča s popolno zmago za delavce, dokler so prepojeni s takim duhom.

Šmokavzarsko časopisje prav malo poroča o stavlki in zmagah delavcev v krojaški industriji. Well, delavci imajo svoje liste, ki jih izdaja organizacija krojaških delavcev in iz katerih prejmejo vse potrebne informacije. Krojaški delavci ne dajo počenega groša za to, kar pišejo in poročajo šmoki o položaju v industriji.

Razne vesti.

DVA IN TRIDESET STAVKARJEV JE BIL POŠLJAN V ZAPOR.

White Plains, N. Y. — Dva in trideset klobočarskih delavcev, ki so pred stavko delali za Cortland Hat kompanijo v Peekskillu, je bilo poslanih za trideset dni v zapor na odredbo sodnika Tomkina, ker so bili obtoženi, da so napadli stavkokaze.

Sodnik Tomkins je kaznoval tudi lokalni organizaciji klobočarskih delavcev št. 27 in 30 vsako za sto dolarjev, ker sta krili sodniško prepoved.

Stavka traja že mesec dni in kompanija poskuša obratovati svojo tovarno s stavkokazi.

ŠTIRJE UGRABLJENI IN OROPANI.

Chicago, Ill. — Sredi mesta, ki šteje tri milijone prebivalcev, inag. okoli pet tisoč uniformiranih policajev in par sto detektivov, da čuvajo red in mir, so bile ugrabljene štiri osebe, dva žena in trije moški.

Ko so se peljali v avtomobilu

KDO ZAGOVARJA LINČARJE?

(Nadaljevanje s prve strani.)

kih in so ustavili avtomobil, se je približal drug avtomobil, iz katerega je vstopila pet neznanec s samokresi v rokah. Rekl, da so prohibicionisti uradniki in da je v McRaejevem avtomobilu znanje. Zapičili so avtomobil in aretirali vse, ki so bili v avtomobilu. Avtomobila niso peljali na policijsko postajo, ampak do bližnje stranske ulice, kjer so oropali ugrabljene osebe.

Ko so banditje oropali svoje žrtve, so jih nekaj časa vozili po mestu, nakar so jih vrgli na cesto. Ko je bila stvar naznanjena policiji, so oddelki policije v avtomobilih iskali sled banditov, seveda zastopni.

New York, N. Y. — V državah, iz katerih prihajajo zastopniki, ki hočejo pokopati Dyerjevo protilindarsko predlogo, so linčali 1,149 oseb od leta 1889 do 19. decembra 1921. Tako poroča Društvo za napredek in izobrazbo zamorskega ljudstva. Med temi žrtvami je bilo petnajst žen. Države pa so: Južna Karolina, Tennessee, Severna Karolina, Louisiana, Texas in Virginia.

Številke govore, da je bilo vseh oseb v tem času linčanih v južnih državah 1,556. Med temi je bilo dva in trideset žen.

V tem času je bilo v Združenih državah linčanih vseh oseb 3,433. Od teh žrtev je bilo samo 570 ali 16,6 odstotkov obtoženih napada na ženske.

POČASI PRIHAJAJO DETALJE O ARDMORESI AFERI V JAVNOST.

Ardmore, Okla. — Državni prokurator Freeing naznanja, da zahteva, da se zapre Frank Bourland, bivši mirovni sodnik, ki ni hotel odgovorjati na vprašanja, katere se tičejo kuklukeovcev. Zastavljenih je bilo devetnajst vprašanj, ali odgovoril je samo na eno vprašanje.

Večina priš je izpovedala, da so se peljala ulična drhal, broječa do sto oseb, pod vodstvom C. G. Simsa, ardmorskega policijskega detektiva, do pašnika blizu Wilsona. Tu se je drhal ustavila in Sims je izbral četrdeset oseb, da gre v Wilson in privede Joe Carrolla na pašnik, kjer ga povlajuje po smoli in kurjen perju, ker je bil obtožen tihotapstva z opojnimi piščami.

Kako je prišlo do streljanjs in umorov pa še zdaj nič natančne govodevanje. Zasišane priče se izogibajo v svojih odgovorih košljivih vprašanj.

PROTI TRGOVEM Z MALCEM IN HMELJEM.

Grand Rapids, Mich. — Tukaj sta bila krivim apoznana Eimc A. MacDonald in Frank A. Topping, trgovca z malcem in hmeljem, zatrogovnega početa, da se prelomi zvezni prohibicionisti zakon. Trgovca sta izdajala navodila, kako se vari pravo pivo. Obsojena sta bila vsak na trinajst mesecev zapora. Po izrečni sodbi je sodnik A. J. Tuttle rekel, če oblastveni organi ne bodo pazili na to, da se ustavi prodaja malea in hmelja, da prosil predsednika, da obsojenca pomilosti.

PET BANDITOV JE OROPALO BANKO.

East St. Louis, Mo. — Pet oroženih banditov je oropalo banko v Dupu za enajst tisoč dolarjev. Rop je bil izvršen popoldne. Blaginjak je sledil tolovajem do tega mesta, kjer je izgubil sled.

Banditje so na potu terorizirali pešce in avtomobiliste s tem, da so oddajali strele.

AMERIKA PREDLAGA ENIZANJE SUBMARINSKEGA BRODOVJA.

Washington, D. C. — Ameriški delegatje so v soboto predložili kompromis glede statusa submarinskega brodovja, in sicer, da imata Amerika in Anglija največje do 60,000 ton podmornikov, Francija, Italija in Japonska pa da obdrže sedanje število podmornikov; to znači, da Francija in Japonska ne smeta imeti več ko po 31,000 ton, Italija pa 21,000 ton.

Anglija je sprejela kompromis, dočim so Francozi, Japonci in Italijani izjavili, da sporuče stvar

UMETNIŠKA RAZSTAVA.

Chicago, Ill. — Od sedemnajstega decembra naprej so v institutu za umetnosti razstavljeni dela umetnikov Alfonso Lanelli, Sigurd Sekona, Ray Boytons in Leopold Seyfferta. Razstava traja do osemnajstega januarja prihodnjega leta.

PREPOVEDATI HOČEJO KRAMENTALNO VINO.

New York, N. Y. — Ralph A. Day pravi, da se uvažuje odprava takega kramentalnega vina, ki je zavrelo. Day je prohibicionisti uradnik in meni, da se v departamentu uvažuje misli, da je zavrelo vino nepotrebno za kramentalne namene.

STRUPENI PLENI OSTANEJO KOT OROŽJE V BODOČI VOJNI.

Washington, D. C. — Ameriški vojaški veščaki na razorožitveni konferenci so izjavili, da je nemogoče odpraviti strupene pline kot orožje v vojni. Plini morajo ostati, toda veščaki imajo nalogo iznajti dobre maske, ki naredijo pline neškodljivim.

Londona policija potlačila demonstracije brezposelnih delavcev.

London, 26. dec. — Londona policija je spet imela opraviti z veliko "redno zaroto". Okrog 500 brezposelnih delavcev je organiziralo protestne demonstracije dan pred Božičem na zapadni strani mesta, kjer so bogate prodajalnice, proti božični ekstravaganzi bogatinov, ki zmečejo tisočake za lič, dočim morajo brezposelni delavci stradati. Sto policajev na konjih je razgnalo demonstrante predno so dospeli na lice mesta.

Damask-biser vzhoda.

Kdo more najti zemljo, na kateri se je odigralo ved usod za ljudi in narode kakor so tla prednje Azije. Tekom tisočletij se še ni spremenila ta zemlja, dočim so prebivalstva na nji vstajala in sopot ginevala. Mogočne države so se tam ustanovile in sopot izginalje; prihajali so preroki ožnanjali razne vere, ki so se v ljudstvih utrjevale, nato so prihajali drugi preroki in izginalje so vero druga za drugo; jeziki so izginali drug za drugim kakor so izginala ljudstva, ki so jih govorila. Po valovitem in rodovitnem svetu so se gradila mesta, veličastne stavbe in trdnjave so zidali različni rodovi. Izginalje so trdnjave in mesta s svojimi veličastnimi stavbami in za njimi so ostale samo razvaline. Edini Damask je ostal kljub burni zgodovini skozi tisočletja. Čeravno ni bil pomen tega mesta kakor piše zgodovina, skozi dolga tisočletja na enaki višini, vendar je ena najstarejših mest in vredno, da se ga nekoliko opiše.

Po imenem Dimaški so imenovali mesto na vseh vaših uradnih spisih stare Azije. V 16. stoletju pred Kristusom, kakor poznamo iz zgodovinskih zapisov, ki je Karnaka, so bili prebivalci iz Timasku (Damask) kot so vravniki faraona Totmesea III. premagani, zajeti in odpeljani kot sužnji v Tebe. — Abraham, ki se je bojeval za svoj obstanek v deželi Kansancev, je pobil svoje sovražnike in prodril v deželo do Hobe, ki se je razprostirala na levi strani Damaska. V Damasku ga je sprejel Eleazar. Stari Abraham je bil brez otrok in je že hotel vse svoje imetje zapustiti Eleazarjevemu sinu, ko ga je sužnja Hagara obdarila s sinom Ismaelom. Ko je David 1048 let pred Kristusom podlegel v bitki s svojim nasprotnikom Hadad Eerjem iz Zobe so stali Sirci iz Damaska na strani njegovega nasprotnika. David je imel mesto gotovo dobo zasledeno.

Damask je od vseh tamkašnjih mest imel najpomembnejšo lego, dasirvno zgodovino ne piše toliko o njem kakor o drugih mestih. Med časom ko so prišle skozi puštinje hoditi karavane, kar se ponavljajo še danes, je Damask bogatel in se vedno lahko našaj opo-

mož, akoravno je bil pogosto radi v onj dečela urščen. V starejšem času, ko je Lihanonsko gorovje še mejilo med dvema državama, je bil bolj obmejno mesto a kljub temu važno trgovsko središče med sirjsko puštinjo in zapadnimi obrednimi pokrajinami, na katerih je v starih časih živel trgovski narod Feničanov. Feničani so bili, kolikor jih zgodovina pozna v t. danjem času najbolj kulturno pleme in so trgovali z vsem tedaj znanim svetom; njihove ladje se plule po celem sredozemskem morju. Tirus in Sidon sta bili njihovi glavni pristaniški mesti in znani po celem tedanjem svetu. Damask je imel najboljšo zvezo a tema mestoma in z notranjim vzhodnim svetom ter skozi njega je tekla prastara trgovska cesta med pristaniškima mestoma in vzhodnimi kraljeviti. Velika u. godnost, da se je mesto razvijalo je bila tudi v tem, da je okolica Damaska precej vlažna in je pokrajina rodovitna. Narava je Damask obdarila z dobro lego in bogastvom in njej se ima zahvaliti, da ni danes samo še razvalina kakor so vaa mesta, ki so jih gradili v njihovi dobi.

Sirija je nekako dežela, kjer se delo trije svetovi, to je Azija, Afrika in Evropa, torej ni čudno, da je bila še od nekdanj polna trgovcev. Ozadje z obširnimi deželami in pripravna pristanišča, delajo Sirijo, da je pravi raj za trgovce, ki se ho v bodočnosti šele razvit. Tako je bilo tudi nekdan in njakako čudo ni, ako so ravno od tam izšla dva najbolj trgovska rodova: Feničani in Judje. V tej deželi je tudi prišlo za časa križarskih vojak posebno trgovanje z denargem, ki se je pozneje razvilo v današnje moderno bankirstvo.

Sploh je Sirija dežela, v kateri je mogoče blagostanje in topli so se zanj rodovi kakor se tepejo še danes. Cele armade Babiloncev, Asireev in Egipčanov so izginalje, ko so se borile za osvojevanje te dežele. Egipovski mame luki (sužnji), ki so svoječaso preplavalji cel tamkašnji orient so ginili do 18. stoletja, ko so jih kedrji in sultani vodili zasuhujevat Sirijo. V novejši dobi si je Nemščje prizadevala, da bi prišla v to deželo in svetovna vojna ji je to preprečila.

Sirija je gospodarska elipsa z dvema središčema: Damaskom in Beirutom. Versko pomembni sta mesti Jeruzalem in Damask, v katerem verujejo Arabci, da bo po koncu sveta za nje paradiz, in bodu tja prišli vsi verniki.

Dokaj mehčajoča je bila zgodovina Damaska in njegovi gospodarji so se menjali, ter jemali ga drug drugemu. Leta 733 pred Kristusom se je pripravil Tig-

lat Pilezar kralj Asirije, da bi mesto zavzel in ga nato uničil, ter njegovo ozemlje združil s ostalo Asirijo, kar se mu je tudi poarečilo; toda mesto je bilo poškodovano; je malo in takoj sopot zrastlo, ko je končala vojna. S tem je veljavnost mesta še bolj narasla in je igralo veliko vlogo v politiki prednje azijskih držav. S tem časom so ginevali vladarji, pojavljali se drug za drugim, zagospodovali so, in zopet so jih vrgli a prestala drugi, močnejši. V šestem stoletju pr. Kr. je preplavilo cel vzhod prednje Azije indogermansko pleme; od vzhoda so udrl Perzijci, podjarmili babilonsko kraljestvo, Medijce in Egipčane, posedli so dečelo Hetitov (kananski rod bivajoč bo obrekuju Sirije) in vse obmejne dežele Male Azije in celo malasijski Grki in sirski Arabci so prišli pod mogočno oblast Perzijcev. Bada takorekoč težno nastalega velikega prednjeazijskega kraljestva, so ni nič zmanjhal vpliv trgovskega Damaska.

Par sto let pozneje je zavladal tedanji svet Aleksander Veliki iz Makedonije. Zavičemaž a svojo nepremagljivo vojsko je nadaljeval pot proti vzhodu in dospel celo do daljnovoždnega Inda. Njegov velike vladarstvo pa se razsulo leta 333 pr. Kr. po bitki pri Issu. Po razsulu kraljestva Aleksandra Velikega je padel Damask radi izdaje v roke Parmeniju, velikemu vojskovedcu Aleksandrovenu.

Tedaj so se neprestano nadaljevali boji za Sirijo in vladarji Damaska so se menjali še hitreje. 85. leta pr. Kr. se je zdelo Arabcu Artetanu, da je kakor kralj med zidovi Damaska, a komaj leto nato je vladal Damask njegov nasprotnik Tigran iz Armenije. Metel je prvi zavzel Damask za Rimljane in 64. leta pred Kristusom je se sprejelo mesto Pompeja, poslanca rimskega cesarja, ki je nadomestil projanje kralja. Herod Veliki si je ukazal sedeliti v Damasku kraljevsko stolico, velika kopališča, mnogo svetišč in mestne amfiteatre. Sploh je pod njegovo vlado mesto zelo velike pridobiljo na (takratnih) modernih rimskih stavbah in tudi obrt ter trgovina sta se pospešili. Cesarjev namestnik kralj Herod Veliki je znal coniti toliko vrednost tega trgovskega mesta in pridobilval ga je z dobrimi deli za Rim. V zadnjih letih njegovega kraljevanja je bil rojen Kristus, od katerega se je pozneje Damask, kakor pišejo nekateri zgodovinarji, najpoprej navzel nove vere.

(Nadaljevanje.)

Delavski list je sila, s katere računava vaš nasprotnik.

Na planine!

Spisal Pavel Kunaver.

Hoja in plezanje po gorah.
(Dalje.)

Tu je treba seveda po vseh pravih splezati po vrvi navzdol. Ker pa je tu večkrat tudi dno akribne le ostro steme, odrezano na obe strani, je posebno umestno, da jako paziš na pravilno zavarovanje. Dobro zanko in sigurno trden rob ali dobro zabit kavelj. Navzgor je taka prevresa seveda nepremagljiva ovira, ki jo je treba po možnosti obiti. Večkrat pa moraš plezati navzdol do kraja, kjer se ti nudi nova možnost, da prideš na ostrino. Take možnosti so različni kamini in police ali pa tudi strme stene v ožjem pomenu.

Tu in tam je na grebenu res ostrina, ki je ni mogoče prehoditi. Ne preče pa se na njej nihče! Če je tak greben — ki nikdar ni dolg — na obe strani enako strm, ga je najbolje prejahati. Ako pa tvori ostrino plošča, ki prepada kakor navadno na eno stran navpično, na drugi pa je zelo strma, tedaj je pač potrebno, da si, ležeč na strmi strani in prepirajoč se za ostrino plošče, pomagaj naprej. Ohraniti se na takem kraju ni težko, ker je med oblako in skalo zelo občutno trenje. Zavarovan pa moraš biti z vrvo seveda na fahkih krajih povsod!

Vsak planinec naj skrbi, da si ne bo mogel nikdar očitati, da je opustil na kraju, kjer je bilo treba tudi le malo tvegati življenje, varnostna pravila ali da je zanemarjal varnostne naprave in priprave. Nepredvidnost in lahkomiselnost sta smrtni sovražnici planincev in provzročitelja največ nesreč. Vsakdo spoštuj gorsko naravo, njene lastnosti in vpoštevaj nevarnosti, ki tako lahko uničijo slabotno človeško življenje. Tako se bo planinec mogoče globlje zveštil v bistvo planin, ki jim po-

stanejo več nego samo kraj telesnega okrepčila. Vračajoč se s alpnih vrhov, bodo prinašali s seboj v dolinsko življenje v svojem srcu srečo in zadovoljnost.

Zima.

Dolgo časa je med planinci prevladovalo mnenje, da pozimi ni mogoče v gore, ker so nevarnosti prevelike in mnogokrat nepremagljive. Vendar v dalji se blesteče planine so polagoma privabile v svoje osrčje pogumne moše, ki so se vrnili potem z zimskih tur vsi srečni in polni hvale o dosežajih neznanih krasotah. Spoznali pa so kmalu tudi, kje, kako in kdaj greze pozimi planincev nevarnosti. O vsem tem hočemo v naslednjih oddstavih govoriti, preje pa se izpregovoriti nekaj v zagovor in slavo zimskih gora.

Žalostno bi bilo, da bi nam bile gore dostopne samo v toplem poletnem času, tri četrtine leta pa bi jih morali občudovati le o daleč, ko vendar ravno pozimi priča njih blesteče okrasje, da mora biti gorji čarobnejše nego poleti. Že tu v dolini nam je velik užitek, ko gledamo drevje, ki ga v mrazu diči kristalno ivje. Kako lepo je na sneženem polju, kjer je pozimi toliko svetlobe, da je ne morejo prelentiti oči! In zimski gozd! Tiho je v njem in težko leži sneg po vejah. Smreke ječe pod njegovo težo, a so nam ljudem s svojim belim nakitjem vendarle v veselje. Toda pojditelj pozimi v gorsko dolino! Davno je tam že vse mirno. Tihota vlada, da je človeku tesno pri srcu. Solnce sije čisteje in močneje, in kjer se odpre pogled, tam se dvigajo v nebo beli vrhovi v nepopisni lepoti. Potočki ne šume več; ledena skorja, debela skoraj do prodastega dna, jim pokriva struge. Tam pa, kjer so grmele vode preko skalnatih sten, se blesti na tisoče velikanskih ledenih sveč in drevesa na okoli pokriva krasno ledeno nakitje. Pojdite v dolino Vrta in oglejte si

slap Peričnik v njegovi zimski krasoti, ko je 30 m visoka stena polna ledu!

Nad gozdovi gori so pobočja širne snežne poljane. Vse ruševje je izgubilo pod debelo belo odejo in le tu in tam se gleda kak temnozelen čop iz snega. Sneg sam pa nam z neštevilnimi oblikami, ki jih je vanj zarzel veter, nadomestuje cvetice. Vsaka skala ima veliko belo kapo. Po snegu se razprostirajo dolge vijuge v daljavo. Veter jih je zarezal v mehkejšem snegu in izpodkopal v mehkejšem snegu, ki visi sedaj prozorna in tisočkrat nazobčana nad sneženimi jarki. Kako krasno pa je na gorskih hrbtih in grebenih! Tam je stran, odkoder je pripihal veter, mnogokrat ispihana in le malo snega pokriva skalovje, a na nasprotni strani je veter lovil in zdelal ledene kristale drugega vrh drugega in nad pobočje postavil velekrasne, daleč prevese snežne strahbe: diadem grebenov, lepota očem, toda — smrt in poguba vsakomur, kdor se jim zasuja.

Na vrhovih je vsa bližnja okolica polna kristalne čistote. Vse stene razen popolnoma navpičnih in prevésnih odeva sneg ali led v nedosežni lepoti. Nekatera gora je liki velikanski, v modro nebo moleči kristal! Razgled pa je nasproti poletnemu veliko obsežnejši, ker je zrak čistejši. Ko sva 29. decembra leta 1911, s tovarišem čepela na vrhu Triglavu, držče se iz snega moleče zastavišne konice na Aljažovem stolpu, se je odpiral pogled v daljavo, ki jih sploh more oko s tega stolpa doseči. Nič in nikjer se ni zadimilo ozorje in gore so v snegu in ledu blestele in gorele, da ni mogoče izraziti s besedami.

Kje pa so doline in ravnine? Pozimi le premnogokrat pod megli! Cele tedne dolgo leži nad dolinami enakomerno razprostrta žalostna, siva oblaka odeja. Včasih leži čisto do tal in sega skoraj

do 1000 m visoko. Neuki dolince misli tedaj, da je tudi v planinah tako žalostno vreme, in se čudi visokemu stanju barometra. Toda taka siva oblaka odeja je včasih komaj 500 m debela, nad njo pa je brezvetrno in solčno. Planinec, ki stoji v tem času na gori, vidi pod seboj ogromno megleno morje, iz katerega mole le vrhovi. Zato človek še bolj čuti velikansko samotno zimskega gorovja.

Vse te lepote, ki presegajo mnogokrat krasote v poletju, privabljuje vedno več planincev pozimi v gore. Ni sedaj skoraj vrha, na katerem ne bi bili planinci tudi v času, ko jim led in sneg ovirata pot. V gorah nad 3000 m so razmere pozimi le malo drugačne proti poletju. Hujši je pač mraz, večja samota, težji dostop iz zasnežene doline, a vreme je mnogokrat zanesljivejšo od poletnega. Drugače je to na vrhovih pod 3000 m. Vse lastnosti yelegorovja razen gola ledenika in njegovih razpok zadobe pozimi naše planince. Na vrh, ki nanj poleti igraje

Za praznike.

Stara navada ameriških rojakov je, da se spominjo svojih sorodnikov in prijateljev v domovini s primernim darom za božične praznike.

Ker je sedaj cena denarja izredno nizka, že samo par dolarjev pomeni kaj veliko v starem kraju.

Denarne polijitave stani malo banko so navadno nakupne v 14 dneh. Denar dobi prejemnik na svoji domači pošti brez vsakega odbitja. Naše omo so vedno med najmlajši.

ZAKRAJŠEK & OŠERK,
slovenska banka

70-9th Ave. New York City.

Dostavek: Onim, ki žele potovati domov za praznike, priporočamo svoje potniško pisarno.

dospeš, prideš čez poldenela pobočja mnogo težje, ker ga branita led in sneg z vsemi mogočimi ovirami, kakršne so lepe, a varljive snežene struhe, plazovi, kotanje, polne mehkega snega, s tankim ledom pravlčene skale itd.

Da premagáš vse te nove težkoče, ti je treba trojnega: prvič dobre oprave, drugič da poznaš najvažnejša pravila za zmagovit pohod ali zvit umik pred nepremagljivimi ovirami, in tretjič velike vaje.

Že za poletne ture je treba paziti na skrbno izbrano opravo; tem važnejše je to pozimi, ko je od primerne obleke ali pa od orodja odvisno življenje in odvisna izvršitev ture sploh. Nepremagljivi čevlji so prvi pogoj varnega

Za kuhanje piva doma

Imamo v zalogi slad, kvas, sladkor in vse druge potrebščine. Počinite in se pripravite, da je doma pri vas, kuhani vedno le najboljši in najcennejši. Dobiti je tudi shranječ sodov, steklenice in raznih loncev, itd.

Mi vam dostavimo naročilo po pošti, točno v vse kraje.

Grocerijam, sladkicaram in v prodajalnih šoleznine damo primeren popust pri večjih naročilih. Pišite po informacijo na:

FRANK OGLAR,
6491 Superior Avenue, Cleveland, O.

pohoda. Treba pa je tudi paziti, da sneg ne pride od zgoraj za obvalo. Toplo nogavice, če mogoče dvojnate, naj varujejo nogo mraza. Nekateri ovijajo čez čevlje še vrčice ali si sploh nataknejo še vrčice iz debele jute, da sneg ne pride do čevlja. Prati se morajo vedno prosto gibati v čevljih. O obleki smo govorili že v prejšnjih oddstavih, vendar bodi na tem mestu še enkrat omenjeno, da je bolje doma ostati nego tvegati zdravje in življenje v tankem poletnem oblačilu na višjih zimskih turah. (Dalje prihodnjaj.)

VAŠE KNJIGE.

Zajedanci. Povest iz življenja slovenskih trpinov v Ameriki. Vzano. Stane s poštnino vred \$1.75.

Zakon biogeneze. Vrlo poučna knjiga, ki pove, kako sleherni človek ponavlja v sebi razvoj vseh svojih živalskih in divjalskih prednikov. 8 slikami. Vzano. S poštnino vred \$1.50.

Obe knjigi, ki se naročita obenem, za tri dolarje poštnine prosto. Naročila sprejema tajnik Književne matice S. N. P. J.: Frank Aleš, 2124 So. Crawford Ave., Chicago, Ill. — Adv.

Za Božične Praznike.

Novo Slov. Jugoslavia Piano Role.

Sveta noč, s besedami	\$1.25
Kje so moje rožice, s besedami	1.25
Vsi so prihajali, s besedami	1.25
Ljubca moja, s besedami	1.25
Na Marjanec, polka	1.00
Mladi vojaki, korčunica	1.00
Holohucker, marš	1.00
Domanski valovi, valček	1.00
Crez valove, valček	1.00

SE DOBIJO EDINO LE PRI:

NAVINSEK-POTOKAR CO.,

331 Green Street Conemaugh, Pa.

Opozorila: — Pri naročilu blagovolite poslati 50c posebej za poštnino.

Imamo najboljši player piano po jako niski ceni v zalogi. Pišite za pojasnila.

F. M. Dostojevskij:

BESI

Roman v treh delih.

Preložil Vladimir Levstik.

(Dalje.)

"Tudi takrat boste vodili vi mene, Lizaveta Nikolajevna." je še resnobneje zagodrnjal Mavrikij Nikolajevič.

"Moj Bog, saj je v resnici hotel napraviti dovtip!" je skoraj z grozo viknila Liza. "Mavrikij Nikolajevič, ne drznite se mi več spuščati na to pot! Ampak sebičnež ste, najhujše sorte! Prepričana sem v vašo čast, da samega sebe obfukujete; narobe, od jutra do večera mi boste zatrjevali, da sem brez noge še interesantnejša! Le eno se ne da popraviti: vi ste previsoke rasti, a jaz bom čisto majhna brez noge; kako me boste vodili pod pazduho? To bo žalosten par!"

In krčevito se je zasmetala. "Vse to ostroumno namiganje je bilo zelo plehko, toda Lizi očitno ni bilo do slave. "Histerija!" mi je šepnil Pjotr Stepanovič. "Kozarec vode bi bil potreben, pa takoj."

Ugenil je, še minuto in vsi so se splašili ter prinesli vode. Liza je objemala mamá, poljubljala jo vroče, plakala na njeni rami, odtrgala jo od sebe in se takoj nato spet smejala, gledaje ji v obraz. Nazadnje je tudi mamá začela ihteti. Varvara Petrovna je naglo odvedla obedce k sebi, skozi ista vrata, izza katerih je prej Darja Pavlovna stopala med nas. Toda v stranski sobi sta ostali malo časa, kvečjemu štiri minute.

Prižadevam si, da bi se spomnil sleherne erte poslednjih hipov tega znamenitega dne. Ko smo ostali sami, brez dam razen Darje Pavlovne, ki se ni ganila z mesta, pomnim, da je Nikolaj Vsevolodovič obšel nas vse in se pozdravil z vami po vrsti razen s Šatovim, ki je sedel nepremično v svojem kotlu in povsod glavo še globlje nego prej Stepan Trofimovič je menda hotel zaleteti z Nikolajem Vsevolodovičem zelo bistroumen razgovor, ali ta se je naglo obrnil k Darji Pavlovni. Na poti k nji pa ga je skoraj siloma prestregel Pjotr Stepanovič in ga potegnil k oknu, kjer je začel hlastno šepetati vanj, očitno neka sila važnega, sodeč po izrazu njegovga obličja in po gestah, ki so spremljale šepet. Nikolaj Vsevolodovič je bil poslušal prav leno in raztreseno s svojim običajnim nasmeskom in h koncu je naravnost nestrpno, kakor bi se hotel odtrgati. Obrnil se je k nam, ko po ravno vstopile dame. Lizo je Varvara Petrovna posadila na prejšnje mesto, čiš da morata vsaj še deset minut počakati in se oddehniti, ker ne bi bilo dobro za njene bolne žive, ako bi stopila zdaj takoj na sveži zrak. Silno je hodila okrog Lize in sama sedla k nji. K obema je nemudoma priskočil Pjotr Stepanovič ter začel z njima vesel in živahen razgovor. In takrat je stopil Nikolaj Vsevolodovič s svojim lenim korakom k Darji Pavlovni; ko ga je videla prihajati, je Dasa kar omahnila, zardela v silni zmedenosti do ušes ter naglo planila kvišku.

"Menda vam šnem čestitati, ... ali še ne?" je izpregovoril s čudno gubo okrog ust.

Dasa je nekaj odgovorila, toda ni se slišalo kaj.

"Oprostite mi neskrupnost — saj veste, da sem bil nalašč obveščan. Ali veste to?"

"Vem, da ste bili nalašč obveščeni."

"Upam, da moja čestitka nikogar ne moti." se je zasmejal on, "in če Stepan Trofimovič ..."

"Kaj, čestitka?" je zdajci priskočil Pjotr Stepanovič. "K čemu se vam sme čestitati, Darja Pavlovna! Hūdirja, pa menda ne k tistemu! Barve lic mi priča, da sem pogodil. In zares, čemu čestitajo našim prelepim in krepostnim gospodičam, in kakšne čestitke jih obliivajo z najzornejšo rdečico? Nu, tudi od mene vse najboljše, če sem prav ugenil, in stave ne pozabite plačati: veste, kako ste v Švici stavili z menoj, da ne nikoli ne omožite ... Ah, da, kar se tiče Švice — kaj delam? Premislite, napol zato sem se pripeljal, pa bi bil kmalu pozabil: reci mi, ..." se je naglo obrnil k Stepanu Trofimoviču, "kdaj pa odhajaš v Švico?"

"Jaz ... v Švico?" se je začudil Stepan Trofimovič v silni zadregi.

"Kako? Ali se ne pelješ? Saj se ženiš tudi ti ... pisal si mi vendar!"

"Pierre!" je vzkliznil Stepan Trofimovič.

"Kaj Pierre ... Vidiš, če ti je prijeto slišati, hitel sem ti povedati, da nikakor ne nasprotujem, ker si tako nujno želel čimprej zvedeti moje mnenje; in če te je treba 'rečiti', kakor pišeš in moleduješ v istem pismu, sem kajpak tudi na razpolago. Ali je res, da se ženiš, Varvara Petrovna?" se je urno okrenil k nji. "Nadejam se, da ne govorim nišesar nedovoljenega; sam mi piše, da že vse mesto ve in da mu vsi čestitajo, tako da hodi le ponoči na ulice, ker se drugače ne more ogniti pozornosti. V šepu imam tisto pismo; toda verjemi mi, Varvara Petrovna, da prav nič ne razumem! Torej samo eno mi povej, Stepan Trofimovič, ali naj ti čestitam, ali naj te rešujem? Ne morete si misliti, kako meja najzrenejše in najobupnejše vrstice, vse vprek. Najprej me prosiš odpuščanja; nu, značaj, kaj hočemo. ... Ali vendar, to vam moram povedati: premislite, mož me je videl dvakrat v svojem življenju, in še to le slučajno, zdaj pa, ko stopa v tretji zakon, si domišlja, da križi s tem svojo očetovsko dolžnost do mene, ter me roti na tisoč vrst razdajlje, naj mu dovolim in se ne jezim! Ne zameri, Stepan Trofimovič, duh časa je takšen — jaz gledam široko v svet in te prav nič ne obsojam; še v čast ti je vse to itd, ali glavno je vendarle, da jedra še zdaj ne razumem. Tu govoriš o nekakih 'švickarskih grehah', češ, ženiš se na greh ali radi tujih grehov, ali kako že stoji — z eno besedo, 'greh' so tvoj pomislek. 'Dekle', pravi, 'je bisier in diamant', in on je seveda 'ni vreden' — takšen je pač njegov slog — ampak radi nevem kakšnih grehov in okolišnosti se je 'primoran poročiti in potovati v Švico', in zato naj jaz 'pusim vse in mu hitim na pomoč'. Ali razumete sploh kaj v vsej tej kolobociji? Toda ... po obrazih sklepam, ... se je vrtel s pismom v roki, z nedolžnim smehljajem meroč obličja navzroč. "da sem najbrže po svoji navadi ustrelil kosa, ... v svoji bedasti odkritosrčnosti ali naglije, kakor pravi Nikolaj Vsevolodovič. Mislim sem vendar, da smo dobri znaneci, to se pravi, kar se tebe tiče; in zdaj vidim, ... zdaj vidim, da sem tuje in da vsi nekaj vedo, kar je meni neznano." Dalje prih.

Knjige Leposlovne znanstvene knjižnice S. N. P. J.

ZAJEDALCI
Povest iz življenja slovenskih delavcev v Ameriki.
Spisal IVAN MOLEK.

SNOV povesti je zajeta iz tajnega hoička življenja naših delavcev, ki je neviden vsakdanjemu opazovalcu, toda absolutno resničen. Vsa resnica še ni povedana v tej knjigi, ker je tako odurna in strašna, da ni za tisk. Pisatelj je imel redko priložnost, da je pogledal za kulise tajnih socialnih razmer, v katerih se nahaja naše izkoriščano ljudstvo, in je pokazal te razmere kolikor je mogoče pokazati v temnem okvirju ozko-srčnih postav. Grozna mora — ločen zakon, spolne bolezni, zdravljenje pri mazcih, nesreča delavca, preobloženega z otroci, in posledice vsega tega — ki pije našemu ljudstvu v Ameriki srčno kri, je naslikana v tej knjigi. **Noben delavec, ki zanemari svoje zdravje in družinsko srečo, bi ne smel biti brez te knjige.**

Fina vezba Cena \$1.75.

Naroča se pri tajniku Književne Matice:

FRANK ALESH,
2124 So. Crawford Ave.

Kdor naroči "Zajedalce in "Zakon biogeneze" obenem, dobi obe knjigi za tri dolarje. Poštnina je že všeta v teh cenah.

ZAKON BIOGENEZIJE
Ponavljanje rodovnega razvoja pri posamezniku.
Spisal HOWARD J. MOORE.
Poslovenil J. M.

V TEJ knjigi je kratko popisana razvoj živali in človeka in kako se ves razvoj od enoceličnega protozoona do človeka še vedno ponavlja pri slehernem posameznem bitju, živalskem in človeškem, telesno in duševno. Ponavljanje telesnega razvoja se vrši v jajcu ali v maternem telesu pred rojstvom, dočim se duševni razvoj vsega rodu ponavlja pri otroku v nebrojnih takozvanih instinktih ali "prirojenih navadah" do petnajstega leta starosti. Ta knjiga je ključ do mnogih skrivnostnih lastnosti, ki jih vidimo vsak dan pri otrocih. Zelo poučna knjiga, katero je spisal večak, ki je vse svoje življenje posvetil tej veji moderne vede in odkril doslej skrito resnico.

Fina vezba Cena \$1.50.

FRANK ALESH,
2124 So. Crawford Ave.
Chicago, Ill.

Kdor naroči "Zajedalce in "Zakon biogeneze" obenem, dobi obe knjigi za tri dolarje. Poštnina je že všeta v teh cenah.